

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาระบบการคัดกรองผู้เข้ายาเสพติด
ผ่านระบบออนไลน์

จัดทำโดย นางสาวปณิดา มงคลสวัสดิ์

ตำแหน่ง นักจิตวิทยาชำนาญการ
สังกัด สำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด สำนักงานมัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๔๓
สถาบันพัฒนาทรัพยากรบุคคลกรุงเทพมหานคร
สำนักงาน ก.ก.

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑. หัวข้อ การพัฒนาระบบการคัดกรองผู้ติดเชื้อเสฟติดผ่านระบบออนไลน์

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

รัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหาเสฟติด ภายใต้นโยบายหลักด้านความมั่นคงและความปลอดภัยและความสงบสุขของประเทศ กำหนดให้การแก้ไขปัญหาเสฟติด เป็นนโยบายเร่งด่วน โดยดำเนินการตั้งแต่ต้นทาง กลางทางและปลายทางให้บังเกิดผลอย่างชัดเจน และให้เป็นไปตามแผนแม่บทและยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ที่จะลดปัญหาเสฟติดให้ได้ผลอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งการประกาศใช้พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายเสฟติด พ.ศ.๒๕๖๔ ในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ที่มีกรอบแนวคิด “ผู้เสฟ คือ ผู้ป่วย” มุ่งเน้นการให้โอกาสในการบำบัดรักษาแทนการลงโทษทางอาญา และปรับระบบการบำบัดรักษามุ่งเน้นการสมัครใจเข้าสู่ระบบการบำบัด โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร ยุทธศาสตร์ที่ ๑ มหานครปลอดภัย ยุทธศาสตร์ย่อยที่ ๑.๑ ปลอดภัยอาญากรรมและเสฟติด จากสถานการณ์การบำบัดรักษาผู้เสฟผู้ติดเชื้อเสฟติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันหลังจากพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายเสฟติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มีผลบังคับใช้ พบข้อมูลจากระบบรายงานของสำนักงานป้องกันและบำบัดการติดเชื้อเสฟติด มีผู้เข้ารับการบำบัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๕,๐๒๐ ราย ระบบสมัครใจ จำนวน ๒,๕๑๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๑๔ ระบบต้องโทษ จำนวน ๑,๙๔๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๖๖ ระบบบังคับบำบัด (คงค้าง) จำนวน ๕๖๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๐ ตามลำดับ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๔,๘๕๘ ราย ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ จำแนกเป็นแบบสมัครใจตามมาตรา ๑๑๓ จำนวน ๑,๔๔๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖๔ ดำรงงานจ้างตามมาตรา ๑๑๔ จำนวน ๒,๕๓๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑๔ ตามคำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๖๖/ปอ.ม.๕๖, ๑๖๘ จำนวน ๑๔๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๔ และต้องโทษ ๗๔๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๒๗

ในการดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ให้บริการทั้งแบบผู้ป่วยนอก โดยคลินิกเมทาโดน บำบัดรักษาผู้ติดเชื้อโรอิน ผื่นและอนุพันธ์ผื่น และโปรแกรมจิตสังคมบำบัด ให้การบำบัดรักษากลุ่มผู้ติดเชื้อเสฟติดประเภทสารกระตุ้นประสาท (ยาบ้า ไอซ์ ฯลฯ) และแบบผู้ป่วยใน โดยใช้โปรแกรม The Winner House ซึ่งการให้บริการเริ่มที่การคัดกรอง และประเมินสภาพการเสฟติด เพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาที่เหมาะสม จำแนกผู้ป่วยแบ่งเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ผู้ใช้ผู้เสฟ และผู้ติดเชื้อเสฟติด นอกเหนือจากการให้การบำบัดรักษาในสถานพยาบาลแล้ว ยังมีการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและดูแลช่วยเหลือผู้เสฟ/ผู้ติดเชื้อเสฟติดในชุมชน ตามแนวทางการบำบัดโดยให้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Treatment and Care: CBTx) เป็นการยึดหยุ่นวิธีการรักษาที่ยึดความพร้อมของผู้ป่วย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชน

ผู้ศึกษาเห็นว่าพัฒนาระบบการคัดกรองผู้ติดเชื้อเสฟติด โดยทำเป็นแบบประเมินตนเองอย่างง่าย ให้ผู้ติดเชื้อเสฟติดได้ประเมินตนเอง หลังจากประเมินตนเองแล้วมีการให้คำแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับการบำบัดรักษา สถานที่บำบัด และการดูแลตนเอง เพื่อผู้ที่ใช้ยาเสฟติดแต่ยังไม่มีความพร้อมในการเข้ารับการบำบัดรักษาได้สามารถดูแลตนเองเบื้องต้นได้ รู้จักสถานที่ และรูปแบบในการบำบัดรักษา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเข้ารับการบำบัดได้ทันที อีกทั้งใช้หลักการประเมินตนเองเพื่อลดการตีตราของผู้ที่ใช้ยาเสฟติดด้วย

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อพัฒนาระบบการคัดกรองผู้ใช้ยาเสพติดผ่านระบบออนไลน์
- ๓.๒ เพื่อให้ผู้ใช้ยาเสพติดสามารถประเมินระดับการเสพติดด้วยตนเอง และทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อรับการบำบัดรักษาได้อย่างเหมาะสม

๔. เป้าหมาย

- ๔.๑ พัฒนาแบบประเมินตนเองเพื่อคัดกรองผู้ใช้ยาเสพติดผ่านระบบออนไลน์
- ๔.๒ จำนวนผู้ใช้แบบประเมินตนเองเพื่อคัดกรองการใช้ยาเสพติด จำนวน ๑๐๐ ราย ภายในระยะเวลา ๓ เดือน
- ๔.๓ จำนวนผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดเพิ่มขึ้น จากการประเมินตนเองผ่านระบบออนไลน์

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

การจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคล ผู้จัดทำได้นำแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ มาใช้ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

๕.๑ ยาเสพติด หมายถึง สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้น เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใดๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดการเสพติดได้ หากใช้สารนั้นเป็นประจำทุกวัน หรือวันละหลายๆ ครั้ง

ลักษณะสำคัญของสารเสพติด จะทำให้เกิดอาการ และอาการแสดงต่อผู้เสพดังนี้

- ๑) เกิดอาการดี้อยา หรือต้านยา และเมื่อติดแล้ว ต้องการให้สารนั้นในปริมาณมากขึ้น
- ๒) เกิดอาการขาดยา ถอนยา หรืออยากยา เมื่อใช้สารนั้นเท่าเดิม ลดลง หรือหยุดใช้
- ๓) มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจ อย่างรุนแรงตลอดเวลา
- ๔) สุขภาพร่างกายทรุดโทรมลง เกิดโทษต่อตนเอง ครอบครัว ผู้อื่น ตลอดจนสังคม และประเทศชาติ

๕.๒ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบเมื่อใช้ยาเสพติด

การใช้ยาเสพติด มีโทษและพิษภัยรอบตัว ทั้งยังส่งผลกระทบต่อตัวผู้เสพ และยังส่งผลกระทบต่อครอบครัว และสังคม แบ่งผลเสียออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านบุคลิกภาพและจิตใจ

ด้านบุคลิกภาพและจิตใจ หากบุคคลนั้นๆ ใช้ยาเสพติดเป็นทางหนีจากความทุกข์ยากหรือปัญหาต่างๆแล้ว บุคลิกภาพของผู้นั้น ก็ย่อมหยุดเจริญ แทนที่จะหาทางแก้ปัญหา ที่เหมาะสม กลับหันไปใช้ยาแทน บุคคลนั้นที่ติดยาจึงมีบุคลิกภาพที่มีความอดทนน้อย ระวัง และหาความสุขจากชีวิตธรรมดาที่ไม่ใช้ยาเสพติดไม่ได้

๒) ด้านสุขภาพอนามัย ผู้ที่ติดยาเสพติดอาจเกิดปัญหาทางสุขภาพ อนามัย หรือโรคต่างๆ ได้หลายอย่าง ได้แก่

- การใช้ยาเกินขนาด หากเป็นยาที่มีฤทธิ์กดระบบประสาทกลาง เมื่อใช้เกินขนาด จะทำให้ไม่รู้สึกรู้สึกร่างกาย การหายใจลดลง และอาจเป็นอันตรายเสียชีวิตได้
- อาการจากการขาดยา อาการถอนยาที่ เกิดขึ้นในผู้ติดยาบางคนที่ติดอย่างรุนแรง
- พิษจากยาเสพติด ในยาเสพติดบางชนิด เช่น แอมเฟตามีน กัญชา โคเคน และแอลเอสดี มีผลทำให้เกิดอาการทางจิตได้ บางรายอาจคลุ้มคลั่ง วิกลจริต ไปเป็นระยะเวลานาน

- อันตรายจากการฉีดยาที่ไม่สะอาด ผู้ติดยาที่ใช้ยาฉีดเข้าหลอดเลือด หรือเข้ากล้ามเนื้อ มักไม่ได้ทำความสะอาดหลอดฉีดยา ให้ปราศจากเชื้อเสียก่อน น้ำที่ใช้ละลายยาเพื่อฉีดก็ไม่สะอาด จึงอาจฉีดเอาเชื้อโรคต่างๆ เข้าไปในร่างกายได้ ทำให้เกิดการอักเสบของผิวหนัง และเนื้อเยื่อบริเวณที่ฉีด เกิดเป็นฝีหรือเนื้อตายได้ อาจลุกลามเกิดการอักเสบของหลอดเลือด หรือโลหิตเป็นพิษได้

- อันตรายจากการฉีดยาที่ไม่เหมาะสม เข้าร่างกาย ผู้ติดยาอาจใช้ยาเม็ดมาละลายน้ำ ฉีดเข้า หลอดเลือด โดยไม่ทราบว่า ในยาเม็ดมีแป้งพวกทัลคัม (talcum) อยู่ด้วย บางทีก็ใช้สำลีกรองน้ำยาก่อนจะใช้ฉีด แป้งและใยสำลีจะเข้าไปติดอยู่ตามหลอดเลือดฝอยของปอด เกิดโรคปอดแข็งทำให้การหายใจลำบากเรื้อรังและ ไม่มีวิธีรักษา

- โรคบางชนิดที่พบร่วมกับการติดยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติดมักมีสุขภาพไม่ดี อาหารไม่เพียงพอ และการดูแลสุขภาพอนามัย ตลอดจนการรักษาความสะอาดของร่างกายไม่ดี จึงมีโรคต่างๆ เกิดได้มาก เช่น วัณโรคของปอด โรคผิวหนังต่างๆ เป็นต้น

๓) ด้านเศรษฐกิจ

- ค่าใช้จ่ายในการใช้ยา ผู้ติดยาเสพติดย่อมต้องใช้จ่ายเงินในการซื้อยามาใช้ ยิ่งติดมากขึ้น ยิ่งจำเป็นต้องใช้ปริมาณมาก เพราะเกิดการติดยา

- การขาดงาน ผู้ติดยาเสพติดบางคนอาจสามารถปรับการใช้ยาได้ และสามารถทำงานได้ตามปกติ และเมื่อติดงอมแงมแล้วจะไม่สามารถทำงานได้ เพราะจะมีผลต่อร่างกายและจิตใจที่ขัดกับการทำงาน เมื่อใช้ยามากในเวลากลางวัน ก็มีอาการซึม สลึมสลือ ความคิดช้า ทำงานได้ลำบาก แต่เมื่อยามหมดฤทธิ์ก็เกิดอาการถอนยา คือ กระวนกระวาย และปวดเมื่อยตามตัว ฤทธิ์ของยาและอาการถอนยานี้เกิด สลับกันอยู่ทั้งวัน จนไม่สามารถทำงานหรือเรียนหนังสือได้ นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการไปหายามาเพื่อใช้ในคราวต่อไป และหาที่ซุกซ่อนเพื่อใช้ยา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะรบกวนและขัดขวางการทำงาน ทำให้ประสิทธิภาพลดลง จนอาจต้องออกจากงาน

- ค่าใช้จ่ายในการจัดการแก้ปัญหาของรัฐ และเอกชน ทั้งในด้านการปราบปราม การลักลอบค้า ยาเสพติด การให้บริการบำบัดรักษา และการป้องกัน ทำให้สูญเสียงบประมาณและทรัพยากรไปไม่น้อย

๔) ด้านสังคม

- การเสียชื่อเสียง และฐานะทางสังคมของ ผู้ติดยา ผู้ติดยาย่อมเป็นที่รังเกียจของสังคม

- ปัญหาในครอบครัว การติดยาเสพติดทำให้คนในครอบครัวได้รับความลำบากทั้งด้านจิตใจและ ฐานะการเงิน มีผลให้เกิดความแตกแยกในครอบครัวได้

- ปัญหาอาชญากรรม ผู้ติดยาจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากในการซื้อยามาใช้ ประกอบกับความอยากยารุนแรง ทำให้ขาดการยั้งคิด จึงเกิดอาชญากรรมต่างๆ ขึ้นได้ ในชุมชนใดที่มีผู้ติดยาเสพติดอยู่ โอกาสที่จะเกิดการลักขโมยมีมากขึ้น

๕.๓ การคัดกรอง และแบบคัดกรองผู้ติดยาเสพติด

การคัดกรอง หมายถึง การสอบถาม หรือสัมภาษณ์ผู้ป่วยและญาติเกี่ยวกับปัญหาการติดยาเสพติด ปัญหาทางสุขภาพกาย ปัญหาทางสุขภาพจิต รวมถึงการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เช่น การตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย การตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะเพื่อคัดกรองโรค

การคัดกรอง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการคัดกรองและประเมินระดับความรุนแรงในการใช้ยาเสพติด คัดกรองสุขภาพกาย สุขภาพจิต และปัญหาทางสังคม เพื่อให้ได้รับการดูแลรักษาที่เหมาะสม รวดเร็วและปลอดภัย เพื่อประเมินและเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้ป่วยตระหนักในปัญหาของการ

ใช้ยาเสพติด เกิดการยอมรับในการบำบัดรักษาและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง และเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมในการเข้ารับการบำบัดรักษาตามรูปแบบที่เหมาะสม

โดยขั้นเตรียมการผู้ป่วยได้รับการจำแนกเป็น ผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด โดยเข้าสู่ระบบการบำบัดตามที่จำแนก ได้รับการคัดกรองปัญหาและความผิดปกติที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด การตรวจปัสสาวะ หรือตรวจสอบประวัติการใช้ยาและการบำบัดรักษาที่ผ่านมา รวมทั้งได้รับการตรวจประเมินสภาพร่างกายและจิตใจ ที่สำคัญผู้ขอรับบริการจะต้องให้คำยินยอมด้วยความสมัครใจ หรือได้รับการยินยอมจากพ่อแม่ / ผู้ปกครองในกรณีที่ผู้ป่วยอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี

แบบคัดกรองผู้ใช้ยาเสพติด^๓ โดยใช้แบบคัดกรองและส่งต่อผู้ป่วยที่ใช้ยาและสารเสพติดเพื่อรับการบำบัดรักษา กระทรวงสาธารณสุข (บคก.กสธ.) V.๒ เป็นแบบสอบถามมี ๖ ข้อคำถาม ใช้ถามโดยบุคลากรสาธารณสุขใช้คัดกรองและส่งต่อผู้ป่วยที่ใช้ยา/สารเสพติด เพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาด้วยโปรแกรมที่เหมาะสม แบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

- กลุ่มผู้ใช้ คะแนน ๒ - ๓ ระดับผลของการใช้เท่ากับเสี่ยงต่ำ เป็นการใช้ยาและสารเสพติดแบบเสี่ยงและมีโอกาสที่จะเกิดอันตราย (ในปัจจุบันหรือในอนาคต) หากยังคงใช้ยาและสารเสพติดเช่นนี้ต่อไป

- กลุ่มผู้เสพ คะแนน ๔ - ๒๖ ระดับผลของการใช้เท่ากับเสี่ยงปานกลาง ป็นการบ่งชี้ว่ามีการใช้ยาและสารเสพติดแบบเสี่ยง เริ่มมีปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาและสารเสพติดให้เห็นชัดเจนและความเสี่ยงในการได้รับผลกระทบจะรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

- กลุ่มผู้ติดยา คะแนน มากกว่าหรือเท่ากับ ๒๗ ขึ้นไป ระดับผลของการใช้เท่ากับเสี่ยงสูง ยิ่งคะแนนสูงขึ้นก็ยิ่งบ่งชี้ว่ามีการใช้ยาและสารเสพติด แบบอันตราย ได้รับผลกระทบมากและมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากยิ่งขึ้น

การทราบผลคะแนน ทำให้สามารถกำหนดวิธีการรักษาที่เหมาะสมตามระดับความเสี่ยง และช่วยให้ได้ข้อมูลจากผู้รับบริการเกี่ยวกับการใช้ยาและสารเสพติดในช่วงชีวิตที่ผ่านมา รวมทั้งการใช้ยาและสารเสพติดและปัญหาที่เกี่ยวข้องในระยะ ๓ เดือน และชี้ให้เห็นระดับความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับ การใช้ยาและสารเสพติดของผู้รับบริการว่าได้รับผลกระทบจากการใช้ยาและสารเสพติดอย่างไร นำมาสู่การสร้างแรงจูงใจในการบำบัดรักษาที่ดียิ่งขึ้น

คำถามที่บ่งชี้ว่ามีสารเสพติดหรือความเสี่ยงสูง ได้แก่

- คำถามที่เกี่ยวกับการใช้ซ้ำๆ
- คำถามที่เกี่ยวกับความพยายามลดหรือหยุดใช้แต่ไม่สำเร็จ
- คำถามที่เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดแบบฉีด

การให้คะแนนสามารถรวมคะแนนสำหรับคำถามที่ ๑ ถึง ๖ ในตาราง ส่วนคำถามแรกเกี่ยวกับประวัติการใช้ยา และคำถามข้อสุดท้ายเกี่ยวกับการใช้ยาและสารเสพติดชนิดฉีดไม่ถูกนำมารวมคะแนน เพราะการฉีดสารเสพติดจัดเป็นความเสี่ยงสูงที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดเชื้อทางกระแสเลือด การติดเชื้อไวรัสเอดส์ ไวรัสตับอักเสบบี และปัญหาแทรกซ้อนอื่น ๆ อีกมาก ถ้าผู้รับบริการมีการฉีดสารเสพติดบ่อยครั้งในช่วง ๓ เดือนที่ผ่านมาจำเป็นต้องส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและบำบัดรักษาต่อไป เมื่อสามารถคัดกรองผู้ใช้ยาและสารเสพติดได้อย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว ก็จะต้องดำเนินการบำบัดรักษาหรือส่งต่อผู้ใช้ยาและสารเสพติดให้ได้รับการดูแลช่วยเหลือและบำบัดรักษาตามความเหมาะสมกับระดับความรุนแรงของการติดยาและสารเสพติดตามแนวทาง การช่วยเหลือ

๕.๔ การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด / รูปแบบและสถานที่บำบัดรักษา

การบำบัดรักษาหมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งรวมตลอดถึงการคัดกรอง การประเมินความรุนแรง การบำบัดด้วยยา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การลดอันตราย และการติดตามหลังการบำบัดรักษา

การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด เป็นการดำเนินงานเพื่อแก้ไขสภาพร่างกาย และจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งประกอบด้วย การคัดกรอง การประเมินความรุนแรง การบำบัดด้วยยา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การลดอันตราย และการติดตามหลังการบำบัดรักษา

รูปแบบการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และสถานที่บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

รูปแบบผู้ป่วยนอก : คลินิกก้าวใหม่พลัส ศูนย์บริการสาธารณสุข ๑๗ แห่ง สำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด ๑ แห่ง และคลินิกก้าวใหม่ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๕๒ แห่ง สำนักอนามัย และคลินิกฟ้าวันใหม่ โรงพยาบาลตากสิน สำนักงานแพทย์

๑. การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด การบำบัดแบบสั้น จำนวน ๑ - ๒ ครั้ง เป็นเวลา ๒ สัปดาห์
๒. การบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติด การบำบัดด้วยโปรแกรม BMA Matrix Model จำนวน ๔ - ๖ ครั้ง เป็นเวลาอย่างน้อย ๒ เดือน
๓. การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด การบำบัดด้วยโปรแกรม BMA Matrix Model จำนวน ๑๒ - ๑๖ ครั้ง เป็นเวลาอย่างน้อย ๓ - ๔ เดือน

รูปแบบผู้ป่วยใน : สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (บ้านพิชิตใจ)

๔. การบำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด โปรแกรม The Winner House ระยะเวลา ๒๘ วัน
การติดตามดูแลหลังการบำบัด

- ผู้ใช้ ให้ติดตามดูแลหลังการบำบัด ๑ ครั้ง ภายในระยะเวลา ๓๐ วัน
- ผู้เสพ/ ผู้ติด ให้ติดตามดูแลหลังการบำบัด ๔ - ๗ ครั้ง/ ปี
  - ครั้งที่ ๑ หลังจบการบำบัด ๒ สัปดาห์
  - ครั้งที่ ๒ หลังจบการบำบัด ๔ สัปดาห์
  - ครั้งที่ ๓ หลังจบการบำบัด ๒ เดือน
  - ครั้งที่ ๔ หลังจบการบำบัด ๓ เดือน
  - ครั้งที่ ๕ หลังจบการบำบัด ๖ เดือน
  - ครั้งที่ ๖ หลังจบการบำบัด ๙ เดือน
  - ครั้งที่ ๗ หลังจบการบำบัด ๑๒ เดือน

๕.๕ การให้การช่วยเหลือทางด้านสังคม (ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม ๕๑ แห่ง) และแนวทางการให้การช่วยเหลือ

การฟื้นฟูสภาพทางสังคม มีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้บริการใน ๕๐ เขต เพื่อให้ผู้ใช้ยาเสพติดได้รับการติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่ผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ได้รับการด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยไม่กลับมากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมมาตรา ๑๒๐ มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

- ให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือ
- ช่วยเหลือสวัสดิการสังคมที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว
- ช่วยเหลืออาชีพ การศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ การสงเคราะห์อื่น
- ส่งเสริมสนับสนุนให้นายจ้าง หรือสถานประกอบการ รับเข้าทำงาน
- ส่งเสริมครอบครัวและชุมชนร่วมบำบัดรักษา ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ

๕.๖ แนวทางการแก้ปัญหา

เพื่อการพัฒนากระบวนการคัดกรองผู้ใช้ยาเสพติดผ่านระบบออนไลน์ ผู้จัดทำรายงานได้นำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการ ดังนี้

๕.๖.๑ SWOT Analysis

SWOT Analysis หมายถึง การวิเคราะห์และประเมินว่าองค์กรมีจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) อย่างไรเพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ขององค์กร ซึ่งจะนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กรต่อไป SWOT มาจากตัวย่อภาษาอังกฤษ ๔ ตัวจากคำว่า Strengths Weaknesses Opportunities และ Threats

Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึงสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้วยความสามารถซึ่งองค์กร ไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงการดำเนินงานภายในขององค์กรที่ทำได้ไม่ดี

Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร

Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการดำเนินงานขององค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร

หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ ๒ ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้ง ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และความสามารถด้านต่างๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ การกำหนดแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายนอก และภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน ขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุ เป้าหมายในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายในที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน

โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายองค์กร ในทางกลับกัน อุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

ตารางที่ ๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

ปัจจัยภายใน	
จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
๑. มีแบบคัดกรองที่เป็นมาตรฐาน ๒. มีเจ้าหน้าที่ที่เป็นนักวิชาการคอมพิวเตอร์ที่สามารถสร้างแบบฟอร์ม/ระบบออนไลน์ได้ ๓. มีระบบการคัดกรองในสถานพยาบาลที่เป็นมาตรฐาน ๔. มีระบบการบำบัดรักษา พื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทั้งผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน ๕. มีระบบการให้การดูแลช่วยเหลือทางด้านสังคมครอบคลุมทั่วประเทศกรุงเทพมหานคร	๑. เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการคัดกรองในพื้นที่ยังไม่เข้าใจการคัดกรองผู้ติดยาเสพติด ๒. เจ้าหน้าที่ไม่เห็นความสำคัญของการคัดกรองผู้ติดยาเสพติดในชุมชน

ปัจจัยภายนอก	
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
๑. มีการดำเนินเชิงรุก เช่น CBTx ในชุมชน ของกรุงเทพมหานคร ๒. มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	๑. การเข้าถึงผู้ติดยาเสพติดในชุมชน ๒. การเข้าถึงระบบสารสนเทศของประชาชนในชุมชน ๓. ผู้ติดยาเสพติด ไม่ต้องการเข้ารับการบำบัดรักษา

จากการประเมินปัญหาโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกด้วย SWOT analysis จึงได้นำมากำหนดเป็นแนวทางการศึกษา โดยใช้กลยุทธ์เชิงรุก (SO) ในการนำจุดแข็ง คือ การมีแบบคัดกรองต่างๆ ที่มีเป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งมีระบบการบำบัดรักษา พื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทั้งรูปแบบผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน อีกทั้งยังมีการดูแลช่วยเหลือทางด้านสังคมครอบคลุมทั่วประเทศ กรุงเทพมหานคร ในการที่จะเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเข้ารับการบำบัดของผู้ติดยาเสพติด ซึ่งโอกาสที่จะช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดได้เข้าถึงการคัดกรองการติดยาเสพติด คือ หน่วยงานต่างๆ ทั้งของกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานภาคีเครือข่ายมีการดำเนินงานเชิงรุกในชุมชน เช่น การดำเนินงาน CBTx ในชุมชน การดำเนินงานชุมชนยั่งยืน ฯลฯ

๕.๖.๒ วงจรการพัฒนาาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC)

วงจรการพัฒนาาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) คือ การแบ่งขั้นตอนกระบวนการพัฒนาระบบงาน หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย เพื่อช่วยแก้ปัญหาทางธุรกิจหรือตอบสนองความต้องการขององค์กรโดยระบบที่จะพัฒนานั้นอาจเป็นการพัฒนาระบบใหม่หรือการปรับปรุงระบบเดิมให้ดีขึ้นก็ได้ การพัฒนาระบบแบ่งออกเป็น ๗ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การค้นหาปัญหาขององค์กร (Problem Recognition) เป็นกิจกรรมแรกที่สำคัญในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการปรับปรุงโดยใช้ระบบเข้ามาช่วยนำข้อมูลปัญหาที่ได้มาจำแนกจัดกลุ่มและจัดลำดับความสำคัญ เพื่อใช้คัดเลือกโครงการที่เหมาะสมที่สุดมาพัฒนา โดยโครงการที่จะทำการพัฒนาต้องสามารถแก้ปัญหาที่มีในองค์กรและให้ประโยชน์กับองค์กรมากที่สุด

๒. การศึกษาความเหมาะสม (Feasibility Study) ว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะปรับเปลี่ยนระบบ โดยให้เสียค่าใช้จ่าย (Cost) และเวลา (Time) น้อยที่สุดแต่ให้ได้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ และหาความต้องการของผู้เกี่ยวข้องใน ๓ เรื่อง คือ เทคนิคเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ บุคลากรและความพร้อม และความคุ้มค่าเพื่อให้นำเสนอต่อผู้บริหารพิจารณาอนุมัติดำเนินการต่อไป

๓. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการที่มีเพื่อนำไปออกแบบระบบ ขั้นตอนนี้จะศึกษาจากผู้ใช้ โดยวิเคราะห์การทำงานของระบบเดิม (As Is) และความต้องการที่มีจากระบบใหม่ (To Be) จากนั้นนำผลการศึกษาและวิเคราะห์มาเขียนเป็นแผนภาพผังงานระบบ (System Flowchart) และทิศทางการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagram)

๔. การออกแบบ (Design) นำผลการวิเคราะห์มาออกแบบเป็นแนวคิด (Logical Design) เพื่อแก้ไขปัญหา โดยในส่วนนี้จะยังไม่ได้มีการระบุถึงรายละเอียดและคุณลักษณะอุปกรณ์มากนัก เน้นการออกแบบโครงสร้างบนกระดาษ แล้วส่งให้ผู้ออกแบบระบบนำไปออกแบบ (System Design) ซึ่งขั้นตอนนี้จะเริ่มมีการระบุลักษณะการทำงานของระบบทางเทคนิค รายละเอียดคุณลักษณะอุปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีที่ใช้ ชนิดฐานข้อมูลการออกแบบ เครือข่ายที่เหมาะสม ลักษณะของการนำข้อมูลเข้า ลักษณะรูปแบบรายงานที่เกิด และผลลัพธ์ที่ได้

๕. การพัฒนาและทดสอบ (Development & Test) เป็นขั้นตอนการการเขียนโปรแกรม (Coding) เพื่อพัฒนาระบบจากแบบบนกระดาษให้เป็นระบบตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการทดสอบหาข้อผิดพลาด (Testing) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จนมั่นใจว่าถูกต้องและตรงตามความต้องการ หากพบว่ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นจากการทำงานของระบบต้องปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยพร้อมใช้งานก่อนนำไปติดตั้งใช้จริง

๖. การติดตั้ง (Implementation) เป็นขั้นตอนการนำระบบที่พัฒนาจนสมบูรณ์มาติดตั้ง (Installation) และเริ่มใช้งานจริง ในส่วนนี้นอกจากติดตั้งระบบใช้งานแล้ว ยังต้องมีการจัดเตรียมขั้นตอนการสนับสนุนส่งเสริมการใช้งานให้สามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ โดยจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมผู้ใช้งาน (Training) เอกสารประกอบระบบ (Documentation) และแผนการบริการให้ความช่วยเหลือ (Support) เพื่อให้ระบบสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

๗. การซ่อมบำรุงระบบ (System Maintenance) เป็นขั้นตอนการบำรุงรักษาระบบต่อเนื่อง หลังจากเริ่มดำเนินการ ผู้ใช้ระบบอาจจะพบกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลัง เช่น ปัญหาเนื่องจากความไม่คุ้นเคยกับระบบใหม่ จึงควรกำหนดแผนค้นหาปัญหาอย่างต่อเนื่อง ติดตามประเมินผล เก็บรวบรวมคำร้องขอให้ปรับปรุงระบบ วิเคราะห์ข้อมูลร้องขอให้ปรับปรุงระบบ จากนั้นออกแบบการทำงานที่

ต้องการปรับปรุงแก้ไขและติดตั้ง ซึ่งต้องมีการฝึกอบรมการใช้งานระบบให้แก่ผู้ใช้งาน เพื่อที่จะทราบความพึงพอใจของผู้ใช้

การที่องค์กรมีการดำเนินการตามแนวทางวงจรกิจการพัฒนาระบบจะช่วยให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถควบคุมเวลาและงบประมาณได้ง่าย โดยจะเลือกดำเนินการตามแนวทางทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันไปตามวิธีการหรือขั้นตอนที่จะนำมาใช้ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับความพร้อมของแต่ละองค์กรได้ และควรมีการทำซ้ำในขั้นตอนการติดตามประเมินผล และหาวิธีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินการโดยดำเนินการพัฒนาระบบการคัดกรองผู้เข้าเสพติดด้วยตนเอง/ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชน

๖.๑ การศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาระบบการคัดกรองผู้เข้าเสพติดผ่านระบบออนไลน์

๖.๒ ดำเนินการจัดเตรียมข้อมูลจากแบบประเมินตนเอง เกี่ยวกับสถานะการเสพติด ปัญหาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ปัญหาด้านครอบครัว ชุมชน สังคม พร้อมทั้งข้อมูลการคำแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับการบำบัดรักษา สถานที่บำบัด และการดูแลตนเอง

๖.๓ ออกแบบระบบการคัดกรองผู้เข้าเสพติดบนระบบออนไลน์

๖.๔ นำข้อมูลที่ได้จัดเตรียมไว้มาปรับแบบประเมินตนเอง สำหรับใช้ในระบบการคัดกรองผู้เข้าเสพติด บนระบบออนไลน์

๖.๕ นำแบบคัดกรองผู้เข้าเสพติดบนระบบออนไลน์ ไปทดลองใช้ในการดำเนินงานในคลินิก ก้าวใหม่/คลินิกก้าวใหม่พลัส เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานเชิงรุกในชุมชนให้ผู้เข้าเสพติดได้ประเมินตนเองเบื้องต้น

๖.๖ สรุปผลการใช้ระบบการคัดกรองผู้เข้าเสพติด และประเมินผล

ระยะเวลาดำเนินการ ๘ เดือน

กิจกรรม	เดือน	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	ผู้รับผิดชอบ
๖.๑ การศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาระบบการคัดกรอง		←→								ผู้ทำการศึกษา
๖.๒ ดำเนินการจัดเตรียมข้อมูลจากแบบประเมินตนเอง			←→							ทีมสหวิชาชีพ
๖.๓ ออกแบบระบบการคัดกรองผู้เข้าเสพติดบนระบบออนไลน์				←→						นักวิชาการคอมพิวเตอร์
๖.๔ นำข้อมูลที่ได้มาปรับแบบประเมินตนเอง					←→					ผู้ทำการศึกษา
๖.๕ นำแบบคัดกรองผู้เข้าเสพติดบนระบบออนไลน์ ไปทดลองใช้							←→			ทีมสหวิชาชีพ
๖.๖ สรุปผลการใช้ระบบ และประเมินผล								←→		ผู้ทำการศึกษา

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พัฒนาระบบการคัดกรองร่วมกับนักวิชาการคอมพิวเตอร์ โดยมีทีมสหวิชาชีพ ของคลินิกก้าวใหม่/คลินิกก้าวใหม่พลัส ร่วมนำแบบคัดกรองผู้ช้ยาเสพติดบนระบบออนไลน์ ไปใช้ในการ ดำเนินงานเชิงรุก เพื่อคัดกรองผู้ช้ยาเสพติดเข้ารับการรักษา

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

๗.๑ ผู้ช้ยาเสพติดสะดวกในการประเมินตนเอง และได้รับคำแนะนำในการเข้ารับ การบำบัดรักษาได้อย่างเหมาะสม

๗.๒ นำแบบประเมินตนเองจากระบบการคัดกรองผู้ช้ยาเสพติด ให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินระดับการเสพติด และส่งต่อเข้ารับการรักษา

๘. งบประมาณ

การพัฒนาบบการคัดกรองผู้ช้ยาเสพติดผ่านระบบออนไลน์ ไม่ใช้งบประมาณ ใช้ความ ร่วมมือในการพัฒนากับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของศูนย์บริการสาธารณสุข และสำนักงานป้องกันและ บำบัดการติดยาเสพติด สำนักอนามัย

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลผลิต (Output) และหรือระดับผลลัพธ์ (Outcome)

ระดับผลผลิต (Output)

- มีแบบประเมินตนเองเพื่อคัดกรองผู้ช้ยาเสพติด ผ่านระบบออนไลน์ ภายใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ระดับผลลัพธ์ (Outcome)

- ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้ช้ยาเสพติดได้รับการคัดกรอง เพื่อประเมินระดับการเสพติด ผ่านระบบออนไลน์

- จำนวนผู้ช้ยาเสพติดที่ได้รับการคัดกรอง เข้าสู่ระบบการบำบัดรักษาเสพติดเพิ่มขึ้น

๙.๒ วิธีการ / เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผล (สำเร็จ)

- ประเมินผลจากจำนวนผู้ช้ยาเสพติด เข้ารับการประเมินคัดกรอง ผ่านระบบ ออนไลน์

- ประเมินผลจากจำนวนผู้ช้ยาเสพติดที่ได้รับการคัดกรอง เข้าสู่ระบบการ บำบัดรักษาเสพติด

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ นำแบบประเมินตนเองเพื่อคัดกรองผู้ช้ยาเสพติด ผ่านระบบออนไลน์ ไปใช้ร่วมกับการ ดำเนินงานบำบัดโดยให้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Treatment and Care: CBTx) เพื่อเป็น เครื่องมือใช้ในการคัดกรองผู้ช้ยาเสพติดในชุมชน

๑๐.๒ พัฒนาระบบคัดกรองผู้ช้ยาเสพติดผ่านระบบออนไลน์ ให้เป็นฐานข้อมูลผู้ช้ยาเสพติดใน ชุมชน

อ้างอิง

๑. มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. ผลเสียของการติดยาเสพติด.
<https://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=๙&chap=๑๓&page=๓๙-๑๓-infodetail๐๔.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖
๒. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการคัดกรอง การประเมินความรุนแรง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดสำหรับศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด. ๒๕๖๕
๓. สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนีและโรงพยาบาลธัญญารักษ์ ภูมิภาค. องค์ความรู้พื้นฐานในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาและสารเสพติด แบบผู้ป่วยนอกตามรูปแบบ Matrix Program. ๒๕๖๓
๔. สำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด สำนักอนามัย. การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด. ๒๕๖๕
๕. อาทิตย์ วงษ์สง่า. SWOT Analysis. สืบค้นจาก <https://somkuansub.files.wordpress.com/๒๐๑๐/๑๒/swot-analysis.pdf>. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖
๖. เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ. วงจรการพัฒนาาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC). สืบค้นจาก <https://dol.dip.go.th/th/category/๒๐๑๙-๐๒-๐๘-๐๘-๕๗-๓๐/๒๐๑๙-๐๓-๑๕-๑๑-๐๖-๒๙>. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ภาคผนวก

แบบประเมินตนเองเพื่อคัดกรองผู้ใช้งานเสพติด ผ่านระบบออนไลน์

ข้อ	คำถาม	คำตอบ
๑.	เพศ	☐ ชาย ☐ หญิง ☐ เพศทางเลือก ☐ ไม่ระบุ
๒.	อายุ	ระบุ
๓.	อาชีพ	☐ ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ ☐ พนักงานบริษัท ☐ ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ มอไซค์รับจ้าง / ไรเดอร์ ☐ นักเรียน / นักศึกษา ☐ ว่างาน ☐ อื่นๆ ระบุ
๔.	ปัจจุบันอยู่กับใคร	☐ อยู่คนเดียว ☐ อยู่กับบิดา มารดา ญาติของตนเอง ☐ อยู่กับสามี ภรรยา ลูก ☐ อยู่กับครอบครัวของคู่ครอง
๕.	หมายเลขโทรศัพท์ต่อ (กรณีต้องการรับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่)	ระบุ
๖.	ประวัติการเจ็บป่วย	☐ มีโรคประจำตัว ☐ ไม่มีโรคประจำตัว ☐ เคยรักษาโรคทางจิตเวช ☐ อยู่ระหว่างทานยารักษาโรคทางจิตเวช
๗.	การประเมินสภาพทางจิต (ในช่วง ๓ เดือนที่ผ่านมาจนปัจจุบัน)	
๗.๑	ในช่วง ๓ เดือนที่ผ่านมา เคยมีความรู้สึก (ประเมินความเสี่ยงในการทำร้ายตนเอง)	☐ รู้สึกไม่สบายใจ เซ็ง เศร้า ทุกข์ใจ - เบื่อหน่ายไม่ อยากพูด ไม่อยากทำอะไร ทำอะไรก็ไม่สนุก ☐ ขณะนี้มีความคิดอยากฆ่าตัวตาย หรือหาวิธีฆ่าตัวตาย
๗.๒	ในช่วง ๓ เดือนที่ผ่านมา (ประเมินความเสี่ยงในการทำร้ายผู้อื่น)	☐ ทำลายข้าวของ ก้าวร้าว รุนแรง ทำร้ายผู้อื่น ☐ หวาดระแวงโดยไม่มีเหตุผล ☐ หูแว่ว พูดคนเดียว เห็นภาพหลอนที่คนอื่นไม่เห็น

ข้อ	คำถาม	คำตอบ
๘.	การประเมินสถานะการใช้ยาเสพติด	
๘.๑	ยาเสพติดหลักที่ใช้ในช่วง ๓ เดือนที่ผ่านมา	ระบุ
๘.๒	คุณใช้ยาเสพติดหลัก บ่อยเพียงใด	☐ ไม่เคย ☐ เพียง ๑-๒ ครั้ง ☐ เดือนละ ๑-๓ ครั้ง ☐ สัปดาห์ละ ๑-๔ ครั้ง ☐ เกือบทุกวัน
๘.๓	คุณมีความต้องการ หรือมีความรู้สึกอยากใช้ยาเสพติดหลัก จนทนไม่ได้ บ่อยเพียงใด	☐ ไม่เคย ☐ เพียง ๑-๒ ครั้ง ☐ เดือนละ ๑-๓ ครั้ง ☐ สัปดาห์ละ ๑-๔ ครั้ง ☐ เกือบทุกวัน
๘.๔	การใช้ยาเสพติดหลัก ทำให้คุณเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพ ครอบครัว สังคม กฎหมาย การเงิน บ่อยเพียงใด	☐ ไม่เคย ☐ เพียง ๑-๒ ครั้ง ☐ เดือนละ ๑-๓ ครั้ง ☐ สัปดาห์ละ ๑-๔ ครั้ง ☐ เกือบทุกวัน
๘.๕	การใช้ยาเสพติดหลัก ทำให้คุณไม่สามารถรับผิดชอบหรือทำกิจกรรมที่คุณเคยทำตามปกติได้ บ่อยเพียงใด	☐ ไม่เคย ☐ เพียง ๑-๒ ครั้ง ☐ เดือนละ ๑-๓ ครั้ง ☐ สัปดาห์ละ ๑-๔ ครั้ง ☐ เกือบทุกวัน
๘.๖	ในช่วง ๓ เดือนที่ผ่านมา มีญาติ เพื่อน หรือคนที่รู้จักเคยว่ากล่าว ตักเตือน จับผิด หรือสงสัยว่าคุณเกี่ยวข้องกับ การใช้ยาเสพติดหลัก ของคุณหรือไม่	☐ มี ☐ ไม่มี ☐ มีแต่มากกว่า ๓ เดือนมาแล้ว
๘.๗	ในช่วง ๓ เดือนที่ผ่านมา คุณเคยลด หรือหยุดใช้ยาเสพติดหลัก แต่ไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่	☐ เคย ☐ ไม่เคย ☐ เคยแต่มากกว่า ๓ เดือนมาแล้ว

สรุปผลการประเมินคัดกรองผู้ใช้ยาเสพติด

แปลผลการคัดกรอง	แนวทางการช่วยเหลือ
<p>- กลุ่มผู้ใช้</p> <p>คะแนน ๒ - ๓ ระดับผลของการใช้เท่ากับเสียงต่ำ เป็นการใช้ยาและสารเสพติดแบบเสียง และมีโอกาสที่จะเกิดอันตราย (ในปัจจุบันหรือในอนาคต) หากยังคงใช้ยาและสารเสพติดเช่นนี้ต่อไป</p>	<p>๑. ให้ความรู้เกี่ยวกับยา/สารเสพติด โดยให้ความรู้เรื่องโทษพิษภัย วงจรการติดยาเสพติด เน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องถึงความสำคัญของร่างกาย ผลกระทบของ ยาเสพติดที่มีต่อร่างกาย และสร้างความตระหนักให้เกิดแรงจูงใจที่จะหยุดการใช้ยา/สารเสพติด</p> <p>๒. การให้คำปรึกษา เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อหยุดการใช้ยาเสพติด โดยการให้ความรู้ถึงอาการข้างเคียง ผลกระทบที่เกิดจากการใช้</p>
<p>- กลุ่มผู้เสพ</p> <p>คะแนน ๔ - ๒๖ ระดับผลของการใช้เท่ากับเสียงปานกลาง ป็นการบ่งชี้ว่ามีการใช้ยาและสารเสพติดแบบเสียง เริ่มมีปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาและสารเสพติดให้เห็นชัดเจนและความเสี่ยงในการได้รับผลกระทบจะรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ</p>	<p>๑. การให้คำปรึกษา เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดการใช้ยาเสพติด</p> <p>๒. ให้ความรู้เกี่ยวกับวงจรการใช้ยา ตัวกระตุ้น และการหลีกเลี่ยงตัวกระตุ้น</p> <p>๓. ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายระหว่างหยุดการใช้ยาเสพติดและการดูแลตนเอง</p> <p>๔. ให้ข้อมูลสถานที่บำบัดรักษา รูปแบบผู้ป่วยนอก</p>
<p>- กลุ่มผู้ติด</p> <p>คะแนน มากกว่าหรือเท่ากับ ๒๗ ขึ้นไป ระดับผลของการใช้เท่ากับเสียงสูง ยิ่งคะแนนสูงขึ้นก็ยิ่งบ่งชี้ว่ามีการใช้ยาและสารเสพติด แบบอันตราย ได้รับผลกระทบมากและมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากยิ่งขึ้น</p>	<p>๑. การให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดตระหนักถึงปัญหาและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้ารับการบำบัดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อหยุดการใช้ยาเสพติด</p> <p>๒. ให้ความรู้เกี่ยวกับวงจรการใช้ยา ตัวกระตุ้น และการหลีกเลี่ยงตัวกระตุ้น</p> <p>๓. ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายระหว่างหยุดการใช้ยาเสพติดและการดูแลตนเอง</p> <p>๔. ให้ข้อมูลสถานที่บำบัดรักษา รูปแบบผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน</p>

ตัวอย่าง Template ระบบการคัดกรองผู้สูงอายุเสฟติด

แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้ยาเสฟติด

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ชาย หญิง เพศทางเลือก ไม่ระบุ
2. อายุ .....ปี
3. อาชีพ ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย รับจ้างทั่วไป
 มอไซค์รับจ้าง / ไรเดอร์ นักเรียน / นักศึกษา ว่างาน อื่นๆ ระบุ
4. ปัจจุบันอยู่กับใคร อยู่คนเดียว อยู่กับบิดา มารดา ญาติของตนเอง
 อยู่กับสามี ภรรยา ลูก อยู่กับครอบครัวของคู่ครอง
5. หมายเลขโทรศัพท์ต่อ (กรณีต้องการรับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่) .....

แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้ยาเสฟติด

6. ประวัติการเจ็บป่วย	☐ มีโรคประจำตัว ☐ ไม่มีโรคประจำตัว ☐ เคยรักษาโรคทางจิตเวช ☐ อยู่ระหว่างทานยารักษาโรคทางจิตเวช
7. การประเมินสภาพทางจิต (ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน)	
7.1 ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาเคยมีความรู้สึก	☐ รู้สึกไม่สบายใจ เศร้า เศร้า ทุกข์ใจ - เบื่อหน่ายไม่อยากพูด ไม่อยากทำอะไร ทำอะไรก็ไม่สนุก ☐ ขณะนี้มีความคิดอยากฆ่าตัวตาย หรือหาวิธีฆ่าตัวตาย
7.2 ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาเคย	☐ ทกลายข่าวของ ก้าวร้าว วุ่นวาย ทำร้ายผู้อื่น ☐ หวาดระแวง โดยไม่มีเหตุผล ☐ ชูแว่ว ชูคนเดียว เห็นภาพหลอนที่คนอื่นไม่เห็น

แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้ยาเสฟติด

8. การประเมินสถานะการใช้ยาเสฟติด (ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน)					
8.1 ยาเสฟติดหลักที่ใช้ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา	ระบุ.....				
	ไม่เคย	เพียง 1-2 ครั้ง	เดือนละ 1-3 ครั้ง	สัปดาห์ละ 1-4 ครั้ง	เกือบทุกวัน
8.2 คุณใช้ยาเสฟติดหลัก บ่อยเพียงใด	☐	☐	☐	☐	☐
8.3 คุณมีความต้องการ หรือมีความรู้สึกอยากใช้ยาเสฟติดหลัก จนทนไม่ได้ บ่อยเพียงใด	☐	☐	☐	☐	☐
8.4 การใช้ยาเสฟติดหลัก ทำให้คุณเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพ ครอบครัวยังคง กฎหมาย การเงิน บ่อยเพียงใด	☐	☐	☐	☐	☐
8.5 การใช้ยาเสฟติดหลัก ทำให้คุณไม่สามารถรับผิดชอบหรือทำกิจกรรมที่คุณเคยทำได้ บ่อยเพียงใด	☐	☐	☐	☐	☐
8.6 ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา มีญาติ เพื่อน หรือคนที่รู้จักเคยว่ากล่าวตักเตือน จับผิด หรือสงสัยว่า คุณเกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสฟติดหลักของคุณหรือไม่	☐ มี	☐ ไม่มี		☐ มีแต่มากกว่า 3 เดือนมาแล้ว	
8.7 ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา คุณเคยลด หรือหยุดใช้ยาเสฟติดหลัก แต่ไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่	☐ เคย	☐ ไม่เคย		☐ เคยแต่มากกว่า 3 เดือนมาแล้ว	

สรุปผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด : กลุ่มผู้ใช้

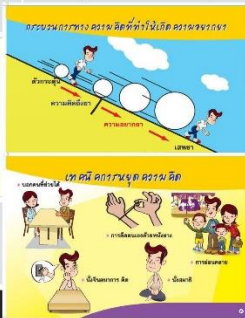
เป้าหมายการคัดกรอง	แนวทางการช่วยเหลือ
☐ กลุ่มผู้ใช้ ระดับผลของการใช้ต่ำถึงเสี่ยงต่ำ เป็นการใช้อย่างปลอดภัยแบบเสี่ยงและมีโอกาสที่จะเกิดอันตราย (ในปัจจุบันหรือในอนาคต) หากยังคงใช้ยาและสารเสพติดเช่นนี้ต่อไป	1. ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ความรู้เรื่องโทษพิษภัย วงจรการติดยาเสพติด เน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องถึงความสำคัญของร่างกาย ผลกระทบของยาเสพติดที่มีต่อร่างกาย และสร้างความตระหนักให้เกิดแรงจูงใจที่จะหยุดการใช้ยา/สารเสพติด 2. การให้คำปรึกษา เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อหยุดการใช้ยาเสพติด โดยให้ความรู้ถึงอาการข้างเคียง ผลกระทบที่เกิดจากการใช้

สรุปผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด : กลุ่มผู้เสพ

เป้าหมายการคัดกรอง	แนวทางการช่วยเหลือ
☐ กลุ่มผู้เสพ ระดับผลของการใช้ต่ำถึงเสี่ยงปานกลาง เป็นการบ่งชี้ว่ามีการใช้ยาและสารเสพติดแบบเสี่ยง เริ่มมีปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาและสารเสพติดให้เห็นชัดเจนและความเสี่ยงในการได้รับผลกระทบจะรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ	1. การให้คำปรึกษา เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดการใช้ยาเสพติด 2. ให้ความรู้เกี่ยวกับวงจรการใช้อา ตัวยาระดุน และการหลีกเลี่ยงตัวยาระดุน 3. ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายระหว่างหยุดการใช้ยาเสพติดและการดูแลตนเอง 4. ให้ข้อมูลสถานที่บำบัดรักษา รูปแบบผู้ป่วยนอก

สรุปผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด : กลุ่มผู้ติด

เป้าหมายการคัดกรอง	แนวทางการช่วยเหลือ
☐ กลุ่มผู้ติด ระดับผลของการใช้ต่ำถึงเสี่ยงสูง อังกะแนมสูงขึ้นก็บ่งชี้ว่ามีการใช้ยาและสารเสพติด แบบอันตราย ได้รับผลกระทบมาก และมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากยิ่งขึ้น	1. การให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดตระหนักถึงปัญหาและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใช้เข้ารับบำบัดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อหยุดการใช้ยาเสพติด 2. ให้ความรู้เกี่ยวกับวงจรการใช้อา ตัวยาระดุน และการหลีกเลี่ยงตัวยาระดุน 3. ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายระหว่างหยุดการใช้ยาเสพติดและการดูแลตนเอง 4. ให้ข้อมูลสถานที่บำบัดรักษา รูปแบบผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน

